Nr 19

Skatteutskottets betänkande i anledning av motioner om översyn av skattesystemet, m. m.

Motionerna

I detta betänkande behandlas motionerna

1973:15 av herr Sjöholm (fp), vari hemställs
att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller att motionen överlämnas till den arbetande skatteutredningen för prövning av de i motionen framförda förslagen;

1973:129 av herr Johansson i Skärstad m. fl. (c), vari hemställs
att riksdagen beslutar att hos Kungl. Maj:t hemställa om skyndsam utredning och förslag om att införa lindrigare skatteskalor för inkomster av extraarbete, varigenom det dubbla syftet främjas att stimulera till ökade arbetsinsatser och förbättra inkomsttagarnas skattemoral;

1973:258 av herrar Richardson (fp) och Hyltander (fp), vari hemställs
att riksdagen beslutar att hos Kungl. Maj:t hemställa om utredning och förslag syftande till avdragsrätt för kostnader för tillsyn av minderåriga barn;

1973:386 av herr Josefson i Arrie m. fl. (c), vari hemställs
att riksdagen beslutar att hos Kungl. Maj:t anhålla om att den tillsatta skatteutredningen med förtur skall pröva frågan om rätt till individuell beskattning enligt i motionen angivna grunder i de fall då äkta makar båda är verksamma i ett av dem drivet företag inom jordbruk, småindustri, hantverk, handel eller annan rörelse;

1973:399 av herr Taube (fp), vari hemställs
att riksdagen beslutar höja det s. k. försäkringsavdraget med 20 % av maximibeloppet för varje hemmavarande barn fr. o. m. innevarande beskattningsår;

1973:558 av herr Bohman m. fl. (m), vari hemställs
att riksdagen
1. beslutar om en fyraårsplan för marginalskattesänkningar med början den 1 januari 1974,
2. hos Kungl. Maj:t anhåller att 1972 års skatteutredning får i uppdrag att så snabbt lägga fram förslag till närmare utformning av fyraårsplanen att förslaget kan föreläggas innevarande års höstriksdag,
3. beslutar att ett extra familjeavdrag om 2 000 kr. per år införs vid inkomstbeskattningen för enarbetstagarfamiljer med barn under 10 år fr. o. m. inkomståret 1973,

4. beslutar att fr. o. m. inkomståret 1973 införa en till 3 000 kr. begränsad avdragsrätt – extra förvärvsavdrag – vid inkomstbeskattningen för faktiska tillsynskostnader för barn under 10 år för familjer där båda makarna förvärvsarbetar och för ensamstående familjeförsörjare, allt under förutsättning att barnen icke erhållit plats på barn- eller familjedaghem,

5. hos Kungl. Maj:t anhåller om skyndsam utredning och förslag angående avdragsrätt för tillsyn av sjuk eller åldrig nära anhörig,

6. hos Kungl. Maj:t anhåller att 1972 års skatteutredning får tilläggsdirektiv att utreda frågan om indexreglering av skattesystemet i enlighet med de riktlinjer som angivits i motionen 1973:241,

7. hos Kungl. Maj:t anhåller om utredning angående införande av rätt för fysiska personer till begränsat avdrag vid beskattningen för gåvor till bl. a. religiösa ändamål,

8. beslutar anta följande

Förslag
till
Lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370)

Härigenom förordnas, att 20 § samt punkt 1 av anvisningarna till 22 § och punkt 11 av anvisningarna till 29 § kommunalskattelagen (1928:370) skall ha nedan angivna lydelse.

20 §

Vid beräkningen – – – 43 § 3 mom.

Avdrag må – – – eller uppfostran;

värdet av arbete, som i den skattskyldiges förvärvsverksamhet utförts av den skattskyldige själv, hemmavarande barn under 16 år eller hemmavarande barn, som fyllt 16 men ej 18 år och som ej anses tillhöra arbetspersonalen;

ränta å – – – till kapitalförlust.

Anvisningar

till 22 §

1. Till driftkostnader – – lösegendom, m. m.

Till reparation – – och underhåll.

Som driftkostnad – – – tillhörande fördelningsledningar.

Kostnad för – – motsvarande tillämpning.

Värdet av – – – som intäkt.

Avdrag för – – – till 29 §.

Redovisar arbetsgivare – – – om jordbruksfastighet.

Avdrag får ske för värdet av arbete som i förvärvskällan utförts av andre maken om båda makarna varit verksamma i förvärvskällan i ej blott ringa omfattning. Riksskatteverket fastställer grunden härför.

Hemmavarande barn, – – – punkt 2.)

Barn, som – – – för barnet.

Punkt 18 – – av jordbruksfastighet.

till 29 §

11. Angående hemmavarande barn, som användas i rörelse samt avdrag för värdet av arbete som utförts av andre maken, gäller vad som är stadgat beträffande jordbruk (se punkt 1 av anvisningarna till 22 §).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1974. Äldre bestämmelser gäller dock vid 1974 eller tidigare års taxering samt vid eftertaxering för år 1974 eller tidigare år.

1973:561 av herr Bohman m. fl. (m), vari hemställs

att riksdagen beslutar att grundavdraget för ålders- och förtidspensionärer inom folkpensioneringen fr. o. m. 1975 års taxering skall ökas till 90 % av basbeloppet för ensam pensionär och för var och en av pensionerade makar till 70 % av basbeloppet i enlighet med vad i motionen 1973:241 anförts;

1973:566 av herr Elmstedt m. fl. (c), vari hemställs

att riksdagen beslutar, att 52 § 1 mom. kommunalskattelagen (1928:370) skall ha följande lydelse:

52 §

1 mom. Äkta makar, som under beskattningsåret levt tillsammans, taxeras var och en för sin inkomst samt mannen därjämte för boets gemensamma inkomst. Inkomst av jordbruksfastighet och rörelse skall dock alltid taxeras hos den av makarna, som har svarat för den största arbetsinsatsen i förvärvskällan.

Har vid — — — andra kommuner.

Underskott å — — — samma slag.

Avdrag, som — — — styckena medgiva.

1973:582 av herrar Marcusson (s) och Göransson (s), vari hemställs

att riksdagen beslutar sådan ändring av 65 § kommunalskattelagen (1928:370) att förvärvsavdraget, i samband med skilsmässa eller därmed jämförlig ändring av samlevnadsförhållanden, kan fördelas på makarna i förhållande till den del av beskattningsåret de haft vårdnaden om hemmavarande barn;

1973:1002 av herr Adolfsson m. fl. (m, fp), vari hemställs

att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller att 1972 års skatteutredning genom tilläggsdirektiv anmodas framlägga förslag till införande av ett skattesystem med reducerad marginalskatt för extraarbete i enlighet med vad som anförts i motionen;

1973:1020 av herrar Gustafsson i Säffle (c) och Norrby i Gunnarskog (c), vari hemställs

att riksdagen som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna, att schablonavdraget vid beräkning av inkomst av tjänst bör höjas till 200 kr.;

1973:1022 av herrar Helén (fp) och Fälldin (c), vari hemställs

1. att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om tilläggsdirektiv till pågående skatteutredningar av innebörd att man vid konstruktionen av

nya skattesystem särskilt beaktar problemen med skattefusk och skatteflykt,

2. att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om tilläggsdirektiv till 1972 års skatteutredning avseende införande av ett inflationsskydd i det direkta skattesystemet,

3. att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om tilläggsdirektiv till pågående skatteutredningar av innebörd att man vid konstruktionen av nya skattesystem beaktar kravet på ekonomisk tillväxt,

4. att riksdagen av Kungl. Maj:t begär förtursbehandling inom 1972 års skatteutredning av de frågor som i motionen angetts böra behandlas med prioritet,

5. att riksdagen ger Kungl. Maj:t till känna vad som i motionen anförts beträffande skattepolitikens allmänna inriktning;

1973:1053 av herr Nordgren m. fl. (m, fp, c), vari hemställs

att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller att 1972 års skatteutredning anmodas att snarast framlägga förslag till särbeskattning av äkta makar som arbetar i enskild firma;

1973:1060 av herr Olsson i Edane (s), vari hemställs

att riksdagen anhåller att Kungl. Maj:t till 1972 års skatteutredning översänder i motionen anförda synpunkter för beaktande;

1973:1064 av herr Romanus (fp), vari hemställs

att riksdagen begär att Kungl. Maj:t låter utreda frågan om övergång till individuell kapitalbeskattning.

Det i motionen 1973:558 under punkten 7 framställda yrkandet har utskottet behandlat i bet. SkU 1973:14 och det i motionen 1973:1022 under punkten 1 framställda yrkandet behandlar utskottet i bet. SkU 1973:21. Beträffande motiveringen till yrkandena i motionerna 1973:558 och 1973:561 hänvisas till motionen 1973:241.

Direktiven för 1972 års skatteutredning

Vid behandlingen av prop. 1971:140 angående konjunkturstimulerande åtgärder begärde riksdagen (FiU 1971:47, rskr 293), att en förutsättningslös utredning om skattesystemet skulle tillsättas. Med anledning därav tillkallade chefen för finansdepartementet våren 1972 13 sakkunniga med uppdrag att se över skattesystemet, m. m.

Enligt direktiven för utredningen (Fi 1972:02), som antagit namnet 1972 år skatteutredning, skall företagsbeskattningen och frågan om den ekonomiska ansvarsfördelningen mellan stat och kommun lämnas utanför utredningsuppdraget. Dessa spörsmål är f. n. föremål för överväganden inom företagsskatteberedningen (Fi 1970:77) och kommunalekonomiska utredningen (Fi 1971:08). Skatteutredningen skall därför huvudsakligen inrikta sin verksamhet på inkomst- och förmögenhetsskatt, mervärdeskatt samt arvs- och gåvoskatt, såvitt rör fysiska personer och därmed jämställda skattskyldiga.

Utredningens huvuduppgift är att bedöma de fördelningspolitiska aspekterna av skatte- och avgiftssystemet. Beskattningen skall enligt direktiven även i fortsättningen medverka till att åstadkomma en jämnare real inkomstfördelning och standardutveckling medborgarna emellan. Principen om en progressiv statsskatt skall därför behållas.

Vid sina överväganden om beskattningens marginaleffekter, dvs. de sammanlagda effekterna av skatteökning och bidragsminskning vid stigande inkomst, skall utredningen uppmärksamma såväl konstruktionen av statliga bidragssystem som frågan om beskattning i stället för inkomstprövning av bidragen. Utredningen skall också pröva de indirekta skatternas fördelningspolitiska effekter och lämpliga konstruktion.

I sitt ovannämnda av riksdagen godkända bet. FiU 1971:47 uttalade finansutskottet att en indexreglering av skattesystemet var mindre lämplig. I stället borde beskattningen på samma sätt som hittills tid efter annan omprövas och avvägas med hänsyn till penningvärdeförändringen och ändrade förutsättningar i övrigt. Av dessa skäl avstyrkte utskottet ett motionsyrkande med begäran om ändring av det direkta skattesystemet så att penningvärdeförändringar inte automatiskt medför ökat skattetryck och därmed minskad köpkraft. Med hänvisning till finansutskottets ovannämnda uttalande framhålls i direktiven att utredningen inte har anledning att överväga frågan om en indexreglering av skattesystemet.

I direktiven förutsätts vidare att principen om individuell beskattning, som infördes vid inkomstbeskattningen 1970, skall bestå, men utredningen skall pröva frågan om behandlingen i skattehänseende av de faktiskt sambeskattade, dvs. makar som arbetar tillsammans i jordbruk eller rörelse. En annan fråga, som utredningen skall uppmärksamma, är konstruktionen av existensminimireglerna.

Slutligen uttalas i direktiven att det nuvarande i flera hänseenden invecklade regelsystemet inom skattelagstiftningen bör få en så enkel utformning som möjligt. Utredningen skall därför försöka finna förenklingar, som kan medföra lättnader såväl för den enskilde som för skatteadministrationen.

Utskottets yttrande

I detta betänkande behandlar utskottet motioner, som innehåller yrkanden om ändringar i eller utredning rörande beskattningen av fysiska personer. Flertalet av de i motionerna aktualiserade frågorna är f. n. föremål för överväganden inom 1972 års skatteutredning.

Utskottet har i det föregående lämnat en redogörelse för direktiven för skatteutredningen. Därav framgår att utredningen – inom ramen för oförändrade skatteinkomster – skall konstruera ett skatte- och avgiftssystem, som på ett tillfredsställande sätt beaktar skattebördornas fördelning, avvägningen mellan direkt och indirekt skatt och graden av progressivitet vid den statliga inkomstbeskattningen. Dessutom skall utredningen pröva de marginaleffekter som uppstår vid stigande inkomster, när progressiviteten i beskattningen kombineras med avtrapp-

ningen av de inkomstprövade sociala bidragen. Utredningen skall också pröva frågan om beskattning i stället för inkomstprövning av statliga bidrag.

Skattepolitikens allmänna inriktning

I motionen 1973:1022 av herrar Helén och Fälldin yrkas att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ger till känna, att skattepolitiken bör inriktas på

att åstadkomma bättre samordning mellan skatter och bidrag,

att omfördela skattebördan till förmån för låginkomsttagarna,

att justera marginaleffekterna beträffande skatter och bidrag i mellaninkomstlägena,

att förbättra barnfamiljernas situation och

att sociala förmåner beskattas.

Motionärerna begär vidare tilläggsdirektiv till pågående skatteutredningar av innebörd att kravet på ekonomisk tillväxt skall beaktas vid konstruktionen av nya skattesystem.

Av vad inledningsvis anförts framgår att det ankommer på 1972 års skatteutredning att vid bedömningen och utformningen av skatte- och avgiftssystemet ta ställning till alla de ovannämnda i motionen uppräknade frågorna. Självfallet kommer såväl denna utredning som andra pågående utredningar rörande beskattningen att vid konstruktionen av nya regler beakta det allmänna intresset av ekonomisk tillväxt. Under dessa förhållanden anser utskottet, att det inte finns anledning tillstyrka ifrågavarande skrivelseyrkanden i motionen 1973:1022.

Marginalskattesänkningar m. m.

I motionen 1973:558 av herr Bohman m. fl. yrkas att riksdagen fattar principbeslut om en fyraårsplan för marginalskattesänkningar fr. o. m. den 1 januari 1974 och att 1972 års skatteutredning får i uppdrag att lägga fram förslag till detaljutformning av planen i sådan tid att förslaget kan behandlas av innevarande års höstriksdag. Herrar Helén och Fälldin yrkar i motionen 1973:1022, att utredningen får i uppdrag att med förtur behandla frågan om justering av marginaleffekterna i skatte- och bidragssystemet. I motionen 1973:129 av herr Johansson i Skärstad m. fl. och i motionen 1973:1002 av herr Adolfsson m. fl. begärs utredning om lindrigare beskattning av inkomster av extraarbete.

Innan utredningen kan ta ställning till frågan om progressionen vid beskattningen och eventuella sänkningar av marginalskatterna måste inte endast en noggrann kartläggning göras av nuvarande skatte-, avgifts- och bidragssystem utan också en bedömning av de ekonomiska verkningarna av önskvärda reformer. Såvitt utskottet kan bedöma kräver detta omfattande och tidskrävande ekonomiska och statistiska utredningar. Utskottet kan därför inte tillstyrka att riksdagen redan nu – utan att kunna överblicka de samhällsekonomiska konsekvenserna – binder sig

för en plan för marginalskattesänkningar. Det bör ankomma på utredningen, i vilken ingår företrädare för alla de i riksdagen representerade politiska partierna, att själv avgöra vilka frågor som är av sådan angelägenhetsgrad att de bör behandlas med förtur. Utskottet avstyrker således bifall till motionerna 1973:558 och 1973:1022 i denna del.

Utredningen är enligt sina direktiv oförhindrad att pröva den i motionerna 1973:129 och 1973:1002 behandlade frågan om lindrigare beskattning av extrainkomster. Utskottet anser sig därför inte heller ha anledning tillstyrka skrivelseyrkandena i sistnämnda motioner.

Folkpensionärernas beskattning

Reglerna om extra avdrag för folkpensionärer konstruerades om i samband med 1970 års skattereform, och samtidigt gjordes det kommunala bostadstillägget skattefritt. Det extra avdraget har avpassats så, att sidoinkomster utöver folkpension och pensionstillskott upp till 1 500 kr. för ensamstående och 2 000 kr. för makar inte beskattas. Om inkomsten är högre minskas det extra avdraget, som f. n. uppgår till högst 4 400 kr. för ensamstående och 4 800 kr. för makar, med en tredjedel av överskjutande belopp. Rätten till extra avdrag påverkas också av förmögenhetsinnehav.

I motionen 1973:561 av herr Bohman m. fl. yrkas att grundavdraget för ålders- och förtidspensionärer höjs fr. o. m. 1975 års taxering till 90 % av basbeloppet enligt lagen om allmän försäkring för ensamstående och 70 % av basbeloppet för makar som båda har folkpension.

I en reservation till utskottets betänkande SkU 1972:32 anförde reservanterna, att skatte- och bidragsreglerna kunde leda till otillfredsställande resultat för folkpensionärerna och hemställde att skatteutredningen skulle få i uppdrag att beakta de särskilda problem och svårigheter, som är förenade med folkpensionärernas extrainkomster. Sedan reservationen segrat vid omröstning i kammaren, har 1972 års skatteutredning i tilläggsdirektiv den 2 juni 1972 fått i uppdrag att också pröva frågan om beskattningen av folkpensionärernas extrainkomster. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet bifall till motionen 1973:561.

Faktisk sambeskattning

Enligt gällande bestämmelser skall vid taxeringen till statlig och kommunal inkomstskatt vardera maken taxeras för sin inkomst och mannen därjämte för boets gemensamma inkomst. Avdrag för lön till make medges inte. Underskottsavdrag och allmänna avdrag med undantag av förvärvsavdrag, som inte kunnat utnyttjas av den ene maken, får avräknas från den andre makens inkomst.

I motionen 1973:558 av herr Bohman m. fl. yrkas rätt till avdrag fr. o. m. 1975 års taxering för lön till make enligt av riksskatteverket fastställda grunder, om båda makarna varit verksamma i jordbruk eller rörelse i ej blott ringa omfattning. Lagstiftningsyrkandet i motionen 1973:566 av herr Elmstedt m. fl. syftar till att inkomst av jordbruksfas-

tighet och rörelse skall beskattas hos den av makarna som svarat för den största arbetsinsatsen i förvärvskällan. Vidare begärs i motionerna 1973:1022 av herrar Helén och Fälldin samt i motionen 1973:1053 av herr Nordgren m. fl. att 1972 års skatteutredning får i uppdrag att med förtur behandla frågan om avskaffande av den faktiska sambeskattningen. Slutligen yrkas i motionen 1973:386 av herr Josefson i Arrie m. fl. att skatteutredningen med förtur behandlar motionärernas förslag att avdrag för lön till make i jordbruk eller rörelse skall medges med en, två eller tre gånger basbeloppet enligt lagen om allmän försäkring (f. n. 7 600 kr.) beroende på arbetsinsatsens storlek.

Som framgår av den tidigare redogörelsen skall frågan om faktisk sambeskattning prövas av skatteutredningen. Enligt vad utskottet erfarit behandlar utredningen denna fråga med förtur. Med hänsyn härtill avstyrker utskottet lagstiftningsyrkandena i motionerna 1973:558 och 1973:566. Som framgår av det nyss anförda är ovannämnda yrkanden i motionerna 1973:386, 1973:1022 och 1973:1053 redan tillgodosedda.

Förvärvsavdragen m. m.

Bestämmelserna om förvärvsavdrag innebär följande. Har makar med hemmavarande barn under 16 år båda haft arbetsinkomst – A-inkomst – äger den make, som haft den lägsta inkomsten, eller, om makarna haft lika stora inkomster, den yngste maken rätt till förvärvsavdrag. Avdraget utgör vid inkomst av rörelse 25 % av nettointäkten och vid inkomst av tjänst 25 % av inkomsten, i båda fallen dock högst 2 000 kr. Vid inkomst av jordbruksfastighet är avdraget 1 000 kr. Gift skattskyldig med hemmavarande barn under 16 år medges vid faktisk sambeskattning, dvs. om maken utfört arbete i jordbruk eller rörelse, förvärvsavdrag med belopp motsvarande värdet av makens arbetsinsats, dock högst 1 000 kr. Vidare äger ogift man eller kvinna med hemmavarande barn under 16 år rätt till förvärvsavdrag med 25 % av nettointäkt av jordbruksfastighet eller rörelse och med 25 % av inkomst av tjänst, i samtliga fall dock högst med 2 000 kr.

I motionen 1973:558 av herr Bohman m. fl. yrkas att makar, som båda arbetar, och ensamstående familjeförsörjare fr. o. m. 1974 års taxering skall tillerkännas ett extra avdrag på högst 3 000 kr. för tillsyn av barn under 10 år, som inte erhållit plats på barn- eller familjedaghem.

Motionärerna yrkar vidare, att ett extra familjeavdrag på 2 000 kr. skall medges "enarbetstagarfamiljer" med barn under 10 år fr. o. m. 1974 års taxering. Förslaget motiveras med behovet av ökat stöd till barnfamiljerna, och kostnaderna för staten för budgetåret 1973/74 uppskattas i motionen till ca 120 milj. kr. Dessutom begär motionärerna skyndsam utredning om avdrag för tillsyn av sjuk eller åldrig nära anhörig.

Lagstiftningsyrkandet i motionen 1973:582 av herrar Marcusson och Göransson innebär, att förvärvsavdraget vid skilsmässa eller därmed jämförlig ändring av samlevnadsförhållandena skall fördelas på makarna i förhållande till den del av beskattningsåret de haft vårdnaden om

hemmavarande barn. Vidare yrkas i motionen 1973:258 av herrar Richardson och Hyltander utredning om avdrag för kostnader för tillsyn av minderåriga barn och i motionen 1973:1022 av herrar Helén och Fälldin förtursbehandling inom 1972 års skatteutredning av frågan om förbättring av barnstödet. Slutligen yrkas i motionen 1973:1060 av herr Olsson i Edane att skatteutredningen skall överväga att medge make med den högre inkomsten förvärvsavdrag, om den andre maken har liten sjukpension.

Med anledning av förslagen i motionen 1973:558 vill utskottet erinra om att den provisoriska omläggning av den statliga inkomstskatteskalan, som beslutades av förra årets vårriksdag, innebär skattelättnader för inkomsttagare upp till en årsinkomst på ca 100 000 kr. Samtidigt höjdes barnbidragen fr. o. m. den 1 januari 1973 med 120 kr. per år. Betydande höjningar av bostadstilläggen har också skett fr. o. m. den 1 april 1972.

Skatteutskottet anförde i sitt bet. SkU 1972:32, att förvärvsavdraget, som avser att kompensera barnfamiljerna för merkostnader för barntillsyn, i princip inte hör hemma i ett system med individuell beskattning av arbetsinkomster. På grund av de ogynnsamma verkningar för förvärvsarbetande makar med minderåriga barn, som ett avskaffande av avdraget skulle innebära, har det emellertid ansetts ofrånkomligt att behålla avdraget till dess samhällets åtgärder för barntillsyn och barnservice hunnit byggas ut och förbättras.

Alla de i motionerna framförda synpunkterna kommer givetvis att beaktas vid skatteutredningens ställningstagande till frågan om förvärvsavdragets utformning i ett nytt skattesystem. Under dessa förhållanden anser utskottet sig inte ha anledning tillstyrka berörda yrkanden i motionerna 1973:258, 1973:558, 1973:582, 1973:1022 och 1973:1060.

Vissa andra avdrag

I motionen 1973:1020 av herrar Gustafsson i Säffle och Norrby i Gunnarskog begärs riksdagsskrivelse om höjning av schablonavdraget vid beräkning av inkomst av tjänst från 100 till 200 kr. Yrkande om höjning av det nuvarande försäkringsavdraget på högst 250 kr. för ensamstående och 500 kr. för makar framställs i motionen 1973:399 av herr Taube. Motionären anser att avdraget bör höjas med 20 % av maximibeloppet för varje hemmavarande barn fr. o. m. 1974 års taxering. Ett mer omfattande utredningsyrkande framställs i motionen 1973:15 av herr Sjöholm. I motionen hemställs bl. a. att 1972 års skatteutredning får i uppdrag att pröva frågan om utmönstring av alla avdrag, som inte är nödvändiga i de olika förvärvskällorna.

Ett bifall till yrkandet i motionen 1973:1020 om fördubbling av schablonavdraget i inkomstkällan tjänst kan beräknas medföra ett årligt skattebortfall på ca 200 milj. kr., varav hälften belöper på kommunerna. Med anledning av yrkandet om höjning av försäkringsavdraget i motionen 1973:399 vill utskottet erinra om att utredningen om definitiv källskatt i sitt betänkande Förenklad löntagarbeskattning (SOU 1972:11) ifrågasatt

om inte försäkringsavdraget bör slopas med hänsyn till att avdraget är ägnat att försvåra en eftersträvad förenkling av löntagarnas beskattning.

En av uppgifterna för 1972 års skatteutredning är att söka åstadkomma förenklingar av beskattningsreglerna för såväl den enskilde som skatteadministrationen. Det kan därför förutsättas att utredningen kommer att ta upp de nuvarande avdragsreglerna till allsidig bedömning.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet bifall till motionerna 1973:399 och 1973:1020 samt till motionen 1973:15 i denna del.

Skattereduktion m. m.

Skattereduktion med 1 800 kr. medges ogift med hemmavarande barn under 18 år och gift, vars make saknar till statlig inkomstskatt taxerad inkomst. Gift, vars make har taxerad inkomst understigande 4 500 kr., erhåller skattereduktion med 40 % av skillnaden mellan 4 500 kr. och den taxerade inkomsten.

I motionen 1973:1022 av herrar Helén och Fälldin begärs att skatteutredningen med förtur skall behandla frågan om införande av hemmamakebidrag i stället för skattereduktion.

Yrkandet i motionen om hemmamakebidrag har tidigare avvisats av riksdagen av bl. a. administrativa skäl. Utskottet förutsätter emellertid att skatteutredningen kommer att pröva lämpligheten av att ersätta nuvarande regler om skattereduktion med ett sådant bidrag. I det föregående har framhållits att utredningen själv bör ta ställning till vilka frågor, som bör prioriteras.

Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motionen 1973:1022 även i denna del.

Indexreglering av skattesystemet

I motionen 1973:558 av herr Bohman m. fl. begärs att skatteutredningen skall få i uppdrag att utreda frågan om indexreglering av skattesystemet och i motionen 1973:1022 av herrar Helén och Fälldin att utredningen skall behandla denna fråga med förtur.

Under senare år har riksdagen vid upprepade tillfällen intagit en negativ ståndpunkt till frågan om indexreglering av skattesystemet med hänsyn till att en sådan åtgärd är förenad med stora praktiska svårigheter, främst på grund av källskattesystemet, och föranleder stabiliseringspolitiska problem vid en inflationistisk utveckling. Enligt finans- och skatteutskottens av riksdagen godkända uttalanden bör därför beskattningen som hittills tid efter annan omprövas och avvägas med hänsyn till penningvärdeförändringen och ändrade förutsättningar i övrigt. Mot bakgrund härav har departementschefen i direktiven för 1972 års skatteutredning framhållit, att utredningen inte har anledning att överväga frågan om indexreglering av skattesystemet. Utskottet har inte funnit anledning frånträda sin uppfattning och avstyrker därför yrkandena om indexreglering i motionerna 1973:558 och 1973:1022.

Individuell förmögenhetsbeskattning

Vid taxeringen till statlig förmögenhetsskatt beräknas den beskattningsbara förmögenheten gemensamt för makar. Föräldrar beskattas för hemmavarande omyndigt barns förmögenhet, om barnet inte har till statlig inkomstskatt beskattningsbar inkomst. Hemmavarande omyndigt barn, som taxeras till statlig inkomstskatt för en beskattningsbar inkomst överstigande 100 kr., sambeskattas vid förmögenhetstaxeringen med föräldrarna.

I motionen 1973:1064 av herr Romanus begärs utredning om övergång till individuell förmögenhetsbeskattning.

I utredningsdirektiven har 1972 års skatteutredning också ålagts att se över förmögenhetsbeskattningen. Därvid kommer givetvis de i motionen anförda synpunkterna att beaktas. Då den av motionären aktualiserade frågan således redan är föremål för uppmärksamhet, anser utskottet sig inte ha anledning tillstyrka utredningsyrkandet i motionen 1973:1064.

Tjänstemannataxering

Utskottet har slutligen att ta ställning till det i motionen 1973:15 av herr Sjöholm framställda yrkandet, att skatteutredningen skall få i uppdrag att pröva frågan om övergång till tjänstemannataxering i de lokala skattemyndigheternas regi.

Genom beslut den 10 november 1972 har Kungl. Maj:t medgivit att riksskatteverket i samarbete med statskontoret får bedriva försöksverksamhet med utökning av lokal skattemyndighets medverkan i det förberedande granskningsarbetet vid 1973 års taxering inom vissa län. Försöksverksamheten avser dels de praktiska förutsättningarna för en utökad medverkan från lokal skattemyndighet vid beredningen av taxeringsnämndernas beslutsunderlag, dels de ekonomiska och personella konsekvenserna, dels mätbara förändringar av taxeringsutfallet. En slutrapport från försöksverksamheten beräknas komma att avlämnas i september 1973.

Kungl. Maj:t har vidare genom beslut den 12 januari 1973 uppdragit åt statskontoret och riksskatteverket att skyndsamt utreda vissa frågor angående taxeringsorganisationen i första instans m. m. Därvid skall undersökas olika metoder för att åstadkomma ökad inbetalning av preliminär skatt på extrainkomster, möjligheten att slopa deklarationsplikten för flera inkomsttagare än f. n., förlängning av taxeringsperioden samt vissa frågor rörande skatteadministrationen.

På grund härav och då utskottet inte anser det lämpligt, att skatteutredningens utredningsuppdrag utvidgas att omfatta även frågor rörande taxeringen i första instans, avstyrker utskottet bifall till motionen 1973:15 även i denna del.

Utskottets hemställan

Utskottet hemställer

A. *Beträffande skattepolitikens allmänna inriktning*
att riksdagen avslår motionen 1973:1022;

B. *Beträffande marginalskattesänkningar m. m.*
att riksdagen avslår
1. motionen 1973:129,
2. motionen 1973:558,
3. motionen 1973:1002,
4. motionen 1973:1022;

C. *Beträffande folkpensionärernas beskattning*
att riksdagen avslår motionen 1973:561;

D. *Beträffande faktisk sambeskattning*
att riksdagen avslår
1. motionen 1973:386,
2. motionen 1973:558,
3. motionen 1973:566,
4. motionen 1973:1022,
5. motionen 1973:1053;

E. *Beträffande förvärvsavdragen m. m.*
att riksdagen avslår
1. motionen 1973:258,
2. motionen 1973:558,
3. motionen 1973:582,
4. motionen 1973:1022,
5. motionen 1973:1060;

F. *Beträffande vissa andra avdrag*
att riksdagen avslår
1. motionen 1973:15,
2. motionen 1973:399,
3. motionen 1973:1020;

G. *Beträffande skattereduktion m. m.*
att riksdagen avslår motionen 1973:1022;

H. *Beträffande indexreglering av skattesystemet*
att riksdagen avslår
1. motionen 1973:558,
2. motionen 1973:1022;

J. *Beträffande individuell förmögenhetsbeskattning*
att riksdagen avslår motionen 1973:1064;

K. *Beträffande tjänstemannataxering*
att riksdagen avslår motionen 1973:15.

Stockholm den 3 april 1973

På skatteutskottets vägnar
ERIK BRANDT

Närvarande: herrar Brandt (s), Magnusson i Borås (m), Engkvist* (s), fru Nettelbrandt (fp), fru Holmqvist (s), herrar Kristenson (s), Josefson i Arrie* (c), Wärnberg (s), Larsson i Umeå (fp), Carlstein (s), Sundkvist (c), Nilsson i Trobro (m), Stadling (s), Westberg i Hofors (s) och Olof Johansson i Stockholm (c).

* Ej närvarande vid betänkandets justering.

Reservationer och särskilt yttrande

Beträffande skattepolitikens allmänna inriktning

1. **Reservation** av fru Nettelbrandt (fp), herrar Josefson i Arrie (c), Larsson i Umeå (fp), Sundkvist (c) och Olof Johansson i Stockholm (c), som

dels ansett att det stycke i utskottets yttrande på s. 6, som börjar med "Av vad" och slutar med "motionen 1973:1022", bort ha följande lydelse:

Som framhålls i motionen 1973:1022 från centerpartiet och folkpartiet är direktiven till skatteutredningen i många avseenden alltför snäva och inte tillräckligt förutsättningslösa. Sådana viktiga frågor som skatteflykt och skattefusk, inflationsskydd i skattesystemet och att skattesystemet måste vara tillväxtbefrämjande tas t. ex. inte alls upp i direktiven.

Utskottet delar motionärernas uppfattning när det gäller skattepolitikens allmänna inriktning. Viktiga inslag i en kommande skattereform måste således bl. a. vara att åstadkomma en bättre samordning mellan skatter och bidrag, en omfördelning av skattebördan till förmån för låginkomsttagarna och förbättringar av barnfamiljernas situation. I mellaninkomstlägena måste särskilt de starka marginaleffekterna uppmärksammas såväl när det gäller själva skattesystemet som avtrappningen av olika sociala förmåner. Till de principiella utgångspunkterna för arbetet med ett modernt skattesystem måste också höra att det skall vara tillväxtbefrämjande och stimulera de enskilda människornas arbetsvilja.

Utskottet tillstyrker sålunda yrkandena i motionen 1973:1022 i denna del. Vad utskottet anfört bör ges Kungl. Maj:t till känna.

dels ansett att utskottet under punkten A bort hemställa
att riksdagen med bifall till motionen 1973:1022 ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört.

2. **Särskilt yttrande** av herrar Magnusson i Borås (m) och Nilsson i Trobro (m):

De av regeringen givna direktiven till 1972 års skatteutredning står i strid mot riksdagens krav på en förutsättningslös utredning. Direktiven bör därför ges en vidare utformning. Följande synpunkter bör särskilt understrykas.

Skattesystemet skall stimulera resurstillväxten i samhället; det skall

vara rättvist och ta hänsyn till de skattebetalande medborgarnas och familjeenheternas varierande försörjningsbörda och skattekraft; det skall möjliggöra ett högt enskilt sparande. Medborgarna skall själva genom riksdagsbeslut avgöra skatternas höjd, dvs. skattetrycket får inte automatiskt öka till följd av penningvärdeförsämring. Skattesystemet skall vidare innehålla från finanspolitisk synpunkt tjänliga instrument som möjliggör en aktiv konjunkturpolitik inriktad på att upprätthålla samhällsekonomisk balans med full sysselsättning och ett fast penningvärde; det skall bidra till att stärka det svenska näringslivets internationella konkurrenskraft. Utredningen bör arbeta i nära samarbete med den i annat sammanhang föreslagna besparingsutredningen.

Beträffande marginalskattesänkningar m. m.

3. **Reservation** av fru Nettelbrandt (fp), herrar Josefson i Arrie (c), Larsson i Umeå (fp), Sundkvist (c) och Olof Johansson i Stockholm (c), som

dels ansett att det avsnitt i utskottets yttrande som på s. 6 börjar med "Innan utredningen" och på s. 7 slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill kraftigt understryka vad som framhålls i motionen 1973:1022 från centerpartiet och folkpartiet rörande skattesystemets verkningar på inkomstökningar. När skattesystemet förändrades 1970 ledde detta till att stora grupper i låg- och mellaninkomstlägena fick vidkännas skärpningar av skattesystemets progressivitet. I inkomstlägen kring 30 000 à 40 000 kronor blev skärpningen kraftigast på upp till 10 procentenheter och medför att en ökad inkomst drabbas av en marginalskatt på över 60 procent. Inte minst har stora grupper barnfamiljer drabbats av att denna skärpning skett i kombination med olyckliga avtrappningsregler för bostadstillägg och inkomstrelaterade barntillsynsavgifter. Ävenså kvarstår fortfarande likartade problem för folkpensionärer vid deras extrainkomster. Det finns många exempel på av familjer drabbas av marginaleffekter på över 80 procent av en inkomstökning.

Utskottet anser för sin del att riksdagen bör begära förtursbehandling av 1972 års skatteutredning av denna för huvuddelen av skattebetalarna ytterst vitala fråga. Att frågan om marginalskatten och marginaleffekterna har stor betydelse visar inte minst den debatt som följt efter det att de stora löntagarorganisationerna klargjort det faktiska, reella nettoresultatet av ingångna löneavtal och de förslag till åtgärder som i olika sammanhang presenterats av organisationernas utredningsfolk.

dels ansett att utskottet under punkten B 4 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1973:1022 i denna del hos Kungl. Maj:t begär förtursbehandling inom 1972 års skatteutredning jämväl av frågor om justering av marginaleffekterna i skatte- och bidragssystemet.

4. **Reservation** av herrar Magnusson i Borås (m) och Nilsson i Trobro (m), som

dels anfört följande:

Den 1 januari 1971 trädde ett nytt skattesystem i kraft. Vid riksdagsbehandlingen var moderata samlingspartiet det enda demokratiska parti som gick emot omläggningen och krävde, förutom en revidering av regeringsförslaget, att en förutsättningslös och allsidig skatteutredning skulle tillsättas. Dessa krav avslogs.

I april 1972 lade regeringen fram ett nytt förslag till justeringar i statsskatteskalan. Dessa skulle enligt förslaget finansieras genom en höjning av mervärdeskatten. Skattehöjningen kunde emellertid inte accepteras av de icke-socialistiska partierna. För att få igenom förslaget anslöt sig regeringspartiet till kommunistmotionen 1972:1697 rörande en höjning av skatten på arbetskraft, löneskatten.

I regeringsförslaget till viss justering av statsskatteskalan uppgavs att de effekter som åsyftats med 1970 års skatteomläggning genom förslaget skulle kunna anses återvunna för inkomsttagare upp till ca 35 000 kronors årsinkomst. Som visas i motionen 1973:241 av herr Bohman m. fl. har inte en enda inkomsttagare erhållit full kompensation för skattehöjningarna under 1971–1972. Tvärtom får flertalet inkomsttagare genom det hårda skattetrycket uppleva en ytterligare försämring av sin levnadsstandard under år 1973. Av motionen framgår att inte heller marginalskattesituationen har förbättrats för de vanliga inkomsttagarna. Tvärtom är marginalskatten i skiktet 25 500–30 000 kronor beskattningsbar inkomst oförändrat hög eller 57,6 %. För inkomsttagare med beskattningsbara inkomster mellan 30 000–52 500 kronor har marginalskatten stigit från 59,4 % till 62,4 %.

Den nuvarande marginalskattesituationen för den vanliga inkomsttagaren är oacceptabel. Det ställer sig dock mycket kostsamt att på en gång rätta till alla brister i det nuvarande skattesystemet. Åtgärder för ett rättvisare och rimligare skattesystem bör därför sättas in etappvis och efter en av riksdagen på förhand godkänd och beslutad plan. Denna plan bör omfatta den statliga inkomstskatten och syfta till en successiv nedtrappning dels av marginalskatterna och dels av den totala skattebördan för framför allt barnfamiljerna. En sådan plan bör ha som mål en högsta marginalskattesats på 50 % för de vanliga inkomsttagarna. Härigenom skulle dessa för egen del få behålla åtminstone hälften av en löneökning. Var den övre inkomstgränsen för denna marginalskattesats ligger är av naturliga skäl inte lätt att fastställa. Löneutveckling och penningvärdeförsämring gör att denna gräns ständigt skjuts uppåt. Det kan dock förefalla lämpligt att, som framhålls i motionen 1973:241, i huvudsak inrikta sig på inkomsttagare i inkomstlägena upp till 45 000 kronors årsinkomst.

En plan för successiva sänkningar av marginalskatten bör inte ses som en isolerad företeelse. Planen bör tvärtom utarbetas i nära samråd med 1972 års skatteutredning och kompletteras med en allmän omläggning av

skattesystemet syftande till ett betydligt bättre hänsynstagande till inkomsttagarens förmåga att betala skatt än vad som för närvarande gäller. Det bör dock påpekas att en övergång från ett skattesystem till ett annat inte i sig själv på något sätt bidrar till en lättnad i den enskilde inkomsttagarens skattebörda. En märkbar och varaktig lättnad av skattetrycket kan endast uppnås om skatteomläggningen åtföljs av ett sparsamt handhavande av skattebetalarnas medel.

dels ansett att utskottet under punkten B 2 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1973:558 måtte fatta principbeslut om att en fyraårsplan för marginalskattesänkningar bör utarbetas.

Beträffande folkpensionärernas beskattning

5. **Reservation** av herrar Magnusson i Borås (m) och Nilsson i Trobro (m), vilka – under åberopande av innehållet i motionen 1973:241 – ansett att utskottet under punkten C bort hemställa

att riksdagen med anledning av motionen 1973:561 hos Kungl. Maj:t anhåller om förslag om ökade grundavdrag för ålders- och förtidspensionärer fr. o. m. 1975 års taxering i enlighet med vad i motionen anförts.

Beträffande faktisk sambeskattning

6. **Reservation** av herrar Magnusson i Borås (m) och Nilsson i Trobro (m), som

dels anfört följande:

Efter övergången till individuell beskattning av arbetsinkomster har problemen för de faktiskt sambeskattade ytterligare markerats. Den inkomst som de båda makarna gemensamt arbetar ihop i t. ex. ett jordbruk betraktas nämligen fortfarande som en enda inkomst. Genom den nya skatteskalans mycket hårda progression i de vanliga inkomstlägena innebär detta en hårdare beskattning än om makarna hade fått dela upp inkomsten mellan sig efter förhållandet mellan deras arbetsinsatser. Som visas i motionen 1973:558 av herr Bohman m. fl. medför den faktiska sambeskattningen av äkta makar en ökad skattebelastning med flera tusentals kronor. I det i motionen anförda exemplet uppgår merbeskattningen till över 5 000 kronor.

Den faktiska sambeskattningen innebär en oacceptabel merbeskattning av jordbrukar- och småföretagarfamiljer. Rätt till avdrag för lön till make bör därför införas från den 1 januari 1974.

dels ansett att utskottet under punkten D 2 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1973:558 i denna del antar följande

Förslag till

Lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370)

Härigenom förordnas, att 20 § samt punkt 1 av anvisningarna till 22 § och punkt 11 av anvisningarna till 29 § kommunalskattelagen (1928:370) skall ha nedan angivna lydelse.

20 §

Vid beräkningen – – – 43 § 3 mom.

Avdrag må – – – eller uppfostran;

värdet av arbete, som i den skattskyldiges förvärvsverksamhet utförts av den skattskyldige själv, hemmavarande barn under 16 år eller hemmavarande barn, som fyllt 16 men ej 18 år och som ej anses tillhöra arbetspersonalen;

ränta å – – – till kapitalförlust.

Anvisningar

till 22 §

1. Till driftkostnader – – – lösegendom, m. m.

Till reparation – – – och underhåll.

Som driftkostnad – – – tillhörande fördelningsledningar.

Kostnad för – – – motsvarande tillämpning.

Värdet av – – – som intäkt.

Avdrag för – – – till 29 §.

Redovisar arbetsgivare – – – om jordbruksfastighet.

Avdrag får ske för värdet av arbete som i förvärvskällan utförts av andre maken om båda makarna varit verksamma i förvärvskällan i ej blott ringa omfattning. Riksskatteverket fastställer grunden härför.

Hemmavarande barn, – – – punkt 2.)

Barn, som – – – för barnet.

Punkt 18 – – – av jordbruksfastighet.

till 29 §

11. Angående hemmavarande barn, som användas i rörelse, samt avdrag för värdet av arbete som utförts av andre maken gäller vad som är stadgat beträffande jordbruk (se punkt 1 av anvisningarna till 22 §).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1974. Äldre bestämmelser gäller dock vid 1974 eller tidigare års taxering samt vid eftertaxering för år 1974 eller tidigare år.

7. **Reservation** av fru Nettelbrandt (fp), herrar Josefson i Arrie (c), Larsson i Umeå (fp), Sundkvist (c) och Olof Johansson i Stockholm (c), som

dels ansett att det stycke i utskottets yttrande på s. 8, som börjar med "Som framgår" och slutar med "redan tillgodosedda" bort ha följande lydelse:

Som framgår av den tidigare redogörelsen kommer frågan om den faktiska sambeskattningen att prövas av skatteutredningen. I likhet med motionärerna anser utskottet det angeläget att så snart som möjligt undanröja de orättvisor, som den faktiska sambeskattningen leder till för familjer, där båda makarna arbetar i familjens eget företag eller jordbruk. Utredningsarbetet bör enligt utskottets uppfattning kunna slutföras så att förslag kan läggas fram till 1973 års höstriksdag.

dels ansett att utskottet under punkterna D 1 och D 3--5 bort hemställa

att riksdagen med anledning av motionerna 1973:386, 1973:566, 1973:1022 och 1973:1053 hos Kungl. Maj:t hemställer om förslag till 1973 års höstriksdag beträffande individuell beskattning i de fall, då äkta makar båda är verksamma inom jordbruk, småindustri, hantverk, handel eller annan rörelse.

Beträffande förvärvsavdragen m. m.

8. **Reservation** av herrar Magnusson i Borås (m) och Nilsson i Trobro (m), som

dels anfört följande:

Genom den av regeringen föreslagna skatteomläggningen år 1971 träffades i princip de familjer där endast en av makarna förvärvsarbetar av en skärpt inkomstbeskattning. Det är att befara att denna merbeskattning av enarbetstagarfamiljer kommer att skärpas. I propositionen 1970:70 sägs nämligen att den nu existerande skattereduktionen för gift vars make saknar inkomst endast skall vara kvar så länge "utbyggnad pågår inom arbetsmarknad och socialpolitik".

En sådan försämring av enarbetstagarfamiljens situation kan inte accepteras. Tvärtom måste det bedömas som ytterligt angeläget att situationen för dessa grupper förbättras. Detta gäller inte minst med tanke på den fortfarande helt otillfredsställande situationen på arbetsmarknaden.

Den förda ekonomiska politiken har inte bara för enarbetstagarfamiljen utan för barnfamiljen över huvud taget medfört svåra ekonomiska problem. Stigande priser och hyror har enbart under åren 1971 och 1972 urholkat den svenska kronans köpkraft med 12 %. Motsvarande urholkning har skett av värdet av arbetsinkomster och barnbidrag.

En mycket betungande post i barnfamiljernas budget utgörs av barntillsynskostnader. Detta gäller framför allt för de familjer som inte har sina barn på de av skattemedel subventionerade barn- resp. familjedaghemmen. För dessa familjer bör rätt till avdrag för faktiska barntillsynskostnader införas. Avdragsmöjligheterna bör dock begränsas

till 3 000 kr./år och familj. Förslaget bör tillämpas fr. o. m. 1974 års taxering.

Förutom avdrag för faktiska barntillsynskostnader bör ett särskilt avdrag för enarbetstagarfamiljer införas. Detta bör benämnas familjeavdrag och utgå till gift skattskyldig med hemmavarande barn under 10 år, vars make saknar inkomst. Avdraget bör uppgå till 2 000 kr. och medges fr. o. m. 1974 års taxering.

dels ansett att utskottet under punkten E 2 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1973:558 i dessa delar antar följande

Förslag till

Lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370)

Härigenom förordnas, att 46 § 3 mom. kommunalskattelagen (1928:370) skall ha nedan angivna lydelse.

46 §

3 mom. Ha makar – – – om sjömansskatt.

Har gift – – – 1 000 kronor.

Avdrag enligt – – – under beskattningsåret.

Har skattskyldig – – – 2 000 kronor.

Skattskyldig, som är berättigad till förvärvsavdrag enligt första, andra eller fjärde stycket och som haft hemmavarande barn under 10 år och icke utnyttjat plats på barn- eller familjedaghem, må utöver förvärvsavdrag åtnjuta avdrag för tillsyn av barn med högst 3 000 kronor.

Skattskyldig, som har hemmavarande barn under 10 år och vars make icke är berättigad till förvärvsavdrag eller är berättigad till förvärvsavdrag men med lägre belopp än 2 000 kronor, må, om han haft A-inkomst, åtnjuta familjeavdrag med 2 000 kronor.

Avdrag enligt detta moment må åtnjutas endast av den som under större delen av beskattningsåret varit här i riket bosatt. Avdraget må åtnjutas endast om och i den mån den inkomst som berättigar till avdrag därtill förslår.

Avdrag må för skattskyldig eller, om skattskyldig varit gift och levt tillsammans med sin make, för makarna tillsammans icke överstiga om avdrag ifrågakommer enligt första stycket vid inkomst av rörelse eller tjänst eller enligt fjärde och sjätte styckena: 2 000 kronor; och i övriga fall: 1 000 kronor.

Avdrag enligt – – – sagda kommun.

Denna lag träder i kraft dagen efter den då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling. Äldre bestämmelser gäller vid 1973 års taxering och vid eftertaxering för år 1973 eller tidigare år.

9. **Reservation** av fru Nettelbrandt (fp), herrar Josefson i Arrie (c), Larsson i Umeå (fp), Sundkvist (c) och Olof Johansson i Stockholm (c), som

dels ansett att det avsnitt i utskottets yttrande på s. 9 som börjar med "Skatteutskottet anförde" och slutar med "och 1973:1060." bort ha följande lydelse:

En förstärkning av stödet till barnfamiljerna måste, som framhålls i motionen 1973:1022, utgöra ett viktigt led i en kommande omläggning och förbättring av skattesystemet. Många barnfamiljer befinner sig för närvarande i en mycket ogynnsam ekonomisk situation. Åtgärder måste här vidtas i form av såväl förbättringar av det direkta stödet (barnbidrag m. m.) som borttagande av en del av de tröskeleffekter som nu uppstår vid inkomstökningar genom utformningen av det nuvarande skatte- och bidragssystemet. Utskottet tillstyrker sålunda motionen 1973:1022 i denna del men avstyrker yrkandena i motionerna 1973:258, 1973:558, 1973:582 och 1973:1060. Vad utskottet anfört bör ges Kungl. Maj:t till känna.

dels ansett att utskottet under punkten E 4 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1973:1022 i denna del ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört.

10. **Reservation** av herrar Magnusson i Borås (m) och Nilsson i Trobro (m), vilka – under åberopande av innehållet i motionen 1973:241 – ansett att utskottet under punkten E 2 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1973:558 i denna del hos Kungl. Maj:t anhåller om skyndsam utredning och förslag angående rätt till avdrag för tillsyn av sjuk eller åldrig nära anhörig.

Beträffande skattereduktion m. m.

11. **Reservation** av fru Nettelbrandt (fp), herrar Josefson i Arrie (c), Larsson i Umeå (fp), Sundkvist (c) och Olof Johansson i Stockholm (c), som

dels ansett att det stycke i utskottets yttrande på s. 10 som börjar med "Yrkandet i" och slutar med "bör prioriteras" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den uppfattning som framförs i motionen 1973:1022, vari begärs att 1972 års skatteutredning med förtur bör ta upp frågan om ändringar av reglerna rörande skattereduktion så att det nuvarande avdraget på skatten ändras till att vara ett bidrag.

Den nuvarande konstruktionen har en väsentlig svaghet. Om den hemmavarande makens inkomst är lägre än 8 700 kronor får den andre maken inget eller enbart ett reducerat avdrag. Som stöd åt dem, som till följd av låg inkomst verkligen är i behov av ekonomisk hjälp i samband

med omläggningen till individuell beskattning, är således det i motionen 1973:1022 föreslagna systemet med ett egentligt bidrag helt överlägset det införda systemet.

Det är dessutom en betydande fördel om det erforderliga stödet till make som saknar inkomst kan ges direkt till denne. Därigenom blir den individuella principen ytterligare markerad, och en hemmavarande makes eventuella utträde i förvärvslivet behöver inte heller medföra en omedelbar skärpning av makens skatt. Vidare har det i många fall en både psykologisk och praktisk betydelse, att pengarna ges direkt till en som saknar annan inkomst. Utskottet tillstyrker därför yrkandet i motionen 1973:1022 om att stödet skall utformas som ett direkt bidrag till den make, som saknar eller har liten inkomst.

dels ansett att utskottet under punkten G bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1973:1022 i denna del hos Kungl. Maj:t begär att 1972 års skatteutredning med förtur behandlar frågan om bidrag i stället för nuvarande avdrag på den slutliga skatten för hemmavarande make.

Beträffande indexreglering av skattesystemet

12. **Reservation** av herr Magnusson i Borås (m), fru Nettelbrandt (fp), herrar Josefson i Arrie (c), Larsson i Umeå (fp), Sundkvist (c), Nilsson i Trobro (m) och Olof Johansson i Stockholm (c), som

dels ansett att det stycke i utskottets yttrande på s. 10, som börjar med "Under senare" och slutar med "och 1973:1022" bort ha följande lydelse:

Det nuvarande skattesystemets konstruktion har för det stora flertalet inkomsttagare ogynnsamma återverkningar i tider av stark inflation. Detta har som bekant varit fallet under de senaste åren. Mycket tyder på att den nuvarande regeringspolitiken medför en fortsatt ökning av priserna även för kommande år och en därmed okontrollerad och av riksdagen ej beslutad skattehöjning. På grund av skattesystemets konstruktion ökar skattetrycket för den enskilde även om en inkomstökning enbart täcker prisökningarna. En inflationistisk utveckling av samhällsekonomin leder sålunda till att skattesystemet för de flesta inkomsttagarna får helt andra verkningar än vad som avsetts. Möjligheterna för låg- och mellaninkomsttagarna att nå den eftersträvade höjningen av levnadsstandarden motverkas.

Som framhålls i motionerna 1973:558 och 1973:1022 är det synnerligen angeläget att motverka en sådan utveckling genom att bygga in ett inflationsskydd i skattesystemet. Löntagarorganisationerna har uttryckt likartade uppfattningar. Det är utskottets mening, att ett inflationsskyddat skattesystem också skulle underlätta kommande uppgörelser på arbetsmarknaden och såväl direkt som indirekt få gynnsamma konsekvenser för hela samhällsekonomin.

Utskottet finner det angeläget att påpeka, att förändringar i beskatt-

ningen bör beslutas av riksdagen i grundlagsenlig ordning. Skattesystemet bör sålunda inte vara så konstruerat att det reella skattetrycket automatiskt skärps och att skatternas fördelning ändras när penningvärdet försämras. Detta gäller särskilt beträffande de lägre inkomsttagarna. Det är enligt utskottets mening anmärkningsvärt att 1972 års skatteutredning i direktiven förbjudits att ens undersöka frågan om ett inflationsskydd i det direkta skattesystemet. Detta, menar utskottet, antyder en oförklarlig ovilja att ta upp en fråga av stor betydelse för stora löntagargrupper.

I enlighet med vad utskottet nu anfört bör skatteutredningen *med förtur* ta upp frågan angående inflationsskydd av skattesystemet eller andra åtgärder i syfte att garantera att en fortgående inflation inte som hittills väsentligt skärper skattetrycket.

dels ansett att utskottet under punkten H bort hemställa

att riksdagen med anledning av motionerna 1973:558 och 1973:1022 hos Kungl. Maj:t anhåller om tilläggsdirektiv till skatteutredningen i syfte att med förtur utreda frågan angående inflationsskydd av skattesystemet eller andra åtgärder i syfte att förhindra att en fortgående inflation skärper skattetrycket i enlighet med vad utskottet anfört.